

MEMORIE VAN TOELICHTING

1. Algemeen deel

Volgens artikel 107 van de ontwerp-Staatsregeling betracht de overheid bij de uitvoering van haar taak openbaarheid, voor zover dit niet strijdig is te achten met het belang van het Land en dat van het Koninkrijk dan wel met andere belangen die het achterwege laten van openbaarmaking rechtvaardigen. In deze ontwerplandsverordening openbaarheid van bestuur worden hierover regels gesteld.

Dit ontwerp is gebaseerd op de Landsverordening van 17 november 1995 houdende regelen betreffende de openbaarheid van bestuur (Landsverordening openbaarheid van bestuur). Uiteraard zijn de bepalingen over de eilandgebieden weggelaten. Ook de overgangsbepalingen met betrekking tot de situatie voorafgaande aan inwerkingtreding uit de Nederlands-Antilliaanse Landsverordening waren niet meer van toepassing aangezien de landsverordening ook toepasselijk was op het eilandgebied Sint Maarten.

Openheid en openbaarheid zijn van groot belang voor een goed en democratisch bestuur. Transparantie en controleerbaarheid van bestuurlijk handelen komen op zichzelf ten goede aan het functioneren van de democratische rechtsstaat. Het tijdig bekend worden van afwijkende opvattingen kan leiden tot een zorgvuldiger en meer democratische besluitvorming. Door het verstrekken van informatie wordt bovendien de controle op het bestuurlijk handelen bevorderd.

De begrippen "openheid" en "openbaarheid" spelen in dit ontwerp een essentiële rol. Onder "openheid" wordt verstaan de positieve gezindheid van het bestuur tot het verstrekken van informatie aan de maatschappij. Een gezindheid kan moeilijk worden geregeld in een landsverordening; wel kan men haar bevorderen door middel van het opleggen van, in dit geval, de verplichting tot het verstrekken van informatie over het beleid, zoals neergelegd in artikel 2. Het begrip "openbaarheid" vindt zijn vertaling in het toegankelijk maken van het publiek van overheidsinformatie. Het ontwerp strekt ertoe het geheel van informatie dat bij het bestuur rust in beginsel voor een ieder toegankelijk te maken. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen het verstrekken van informatie op verzoek, de zogenaamde passieve openbaarheid

(hoofdstuk 3) en het verstrekken van informatie uit eigen beweging, de zogenaamde actieve openbaarheid (hoofdstuk 4). De overheid kan verzoeken om informatie niet zomaar naast zich neerleggen. Op een verzoek moet binnen drie weken worden beslist, te verlengen met een periode van maximaal nog eens drie weken. Tevens worden regels gesteld ten aanzien van de vorm waarin de gevraagde informatie wordt verstrekt.

Openbaarheid vindt zijn begrenzing in de gevallen genoemd in artikel 11. Uiteraard zijn de veiligheid van het Land, zwaarwegende economische en financiële belangen, de opsporing en vervolging van strafbare feiten, de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer overwegingen waarbij het verstrekken van informatie achterwege blijft. Tevens behoeft geen informatie te worden verstrekt uit documenten waarin tot personen herleidbare beleidsopvattingen zijn opgenomen. Tenslotte kan een bijzondere landsverordening beperkingen opleggen aan het algemene beginsel van de openbaarheid van bestuur zoals in dit ontwerp is neergelegd.

De Minister van Algemene Zaken stuurt jaarlijks een verslag aan de Staten over de toepassing van deze landsverordening in het afgelopen jaar.

2. Bijzonder deel

Artikel 1

De definities zijn, vergeleken met de Antilliaanse landsverordening aangepast aan het feit dat Sint Maarten een land is zonder eilandgebieden met een overheid die in rechtstreeks contact met haar burgers staat.

Artikel 3

Voorop staat dat elk verzoek om informatie over een bestuurlijke aangelegenheid als een verzoek op grond van deze landsverordening dient te worden beschouwd. Bij een informatieverzoek behoeft dat niet te worden vermeld. Het verzoek kan op verschillende manieren worden gedaan, persoonlijk telefonisch, per brief, mail, fax etc. De verzoeker dient de aangelegenheid waarover informatie wordt gevraagd wel concreet te vermelden.

Artikel 4

Een document kan zijn uitgeleend of elders zijn ondergebracht. In dat geval wordt de verzoeker verwezen naar het bestuursorgaan dat het document in bezit heeft. Het kan ook voorkomen dat een document in het ongereede is geraakt. In dat geval zal het bestuursorgaan moeten proberen van het document een afschrift te verwerven bij het bestuursorgaan dat het, blijkens ingesteld onderzoek, desnoods in kopie heeft.

Artikel 5

De meeste gevallen zullen mondeling afgedaan worden. Bij afwijzing ligt het in de rede schriftelijk te motiveren. De verzoeker zal dan een procedure kunnen starten ingevolge de administratieve rechtspraak. Indien een derde bij de gevraagde informatie is betrokken zal het bestuursorgaan zorgvuldig na te dienen gaan of diens belangen niet onevenredig zwaar worden getroffen door de informatieverstrekking. Het verdient aanbeveling om, bij twijfel, de derde van het verzoek op de hoogte te stellen en zijn oordeel te vragen. Het is echter altijd het bestuursorgaan dat de beslissing neemt. Ook de derde zal een procedure kunnen starten ingevolge de administratieve rechtspraak, indien hij meent in zijn belang te zijn getroffen.

Artikel 6

Snelle informatieverstrekking is van belang voor het bereiken van de doelstellingen van het ontwerp. Het streven dient er altijd op gericht te zijn het verzoek binnen drie weken af te handelen.

Artikel 8

Dit artikel is bedoeld als publieksvoorlichting over aanvaard beleid of niet controversiële onderwerpen. Uit de verstrekte gegevens zullen belangstellenden en belanghebbenden zich een onafhankelijk oordeel moeten kunnen vormen. Het spreekt vanzelf dat de informatie in begrijpelijke vorm en op een zodanige wijze wordt gegeven, dat de burger zo goed mogelijk en tijdig wordt bereikt.

Artikel 9

Voor de toepassing van dit artikel maakt het geen verschil of het om een permanente commissie of om een ad hoc commissie gaat. Gewezen wordt op de passage "met het oog op te vormen beleid". Verplichte actieve openbaarmaking van reeds vastgesteld beleid zou voor de bestuursorganen een te zware belasting betekenen. Voor Sint Maarten zal een Landscourant gepubliceerd worden. De tervisielegging in het kader van deze landsverordening zal in die courant plaatsvinden. Tevens zal publicatie op de officiële website van het Land plaatsvinden.

Artikel 10

Dit artikel met betrekking tot de openbaarmaking van de adviezen van de Raad van Advies en de Sociaal-Economische Raad betreft uiteraard de adviezen van deze nieuwe adviesorganen van de regering van Sint Maarten.

Artikel 11

De openbaarheid kan niet onbeperkt zijn. Er zijn belangen die gaan boven het belang van informatieverstrekking. In alle in het artikel genoemde gevallen zal een zeer zorgvuldige belangenafweging moeten worden gemaakt. Bij afwijzing dient de beslissing te worden gemotiveerd. Het eerste lid bevat zogenaamde absolute uitsluitingsgronden, het tweede lid de zogenaamde relatieve uitsluitingsgronden. De absolute uitsluitingsgronden zijn niet bedoeld als geheimhoudingsbepalingen. Daar is de bijzondere wetgeving voor. Zij geven aan in welke gevallen een bestuursorgaan informatieverstrekking achterwege laat. Blijkt die beslissing de rechterlijke toetsing niet te kunnen doorstaan, dan treedt de toetsing aan de relatieve uitsluitingsgronden in werking. De relatieve gronden gaan dus minder ver dan de absolute uitsluitingsgronden. Er heeft in beginsel een afweging plaats tussen het in de wet vastgestelde publieke belang van het verstrekken van informatie en het betrokken door de wet beschermde belang.

Ten opzichte van de Antilliaanse landsverordening is toegevoegd de uitsluitingsgrond in het eerste lid onderdeel a: het verstrekken van informatie blijft achterwege voorzover dit de eenheid van de regering in gevaar zou kunnen brengen. Te denken

valt aan verslagen uit de ministerraad waaruit blijkt van verschillende opvattingen tussen ministers over een bepaald beleid. De bepaling is gebaseerd op artikel 10, eerste lid, onderdeel a, van de Nederlandse wet openbaarheid van bestuur. Verder is toegevoegd in het tweede lid, onder g: de betrekkingen van het land of van het Koninkrijk met andere staten en met internationale organisaties. Ook dit kan een gerechtvaardigd belang vormen voor het niet verstrekken van informatie.

Artikel 12

Het spreekt voor zich dat het mogelijk moet zijn dat in de onderlinge ambtelijke verhoudingen of in de verhouding minister tot ambtenaar of ministers onderling openhartig van gedachten wordt gewisseld en dat niet naar buiten behoeft te worden gebracht wie wat en op welke wijze heeft gezegd. Daartoe strekt deze bepaling.

Artikel 16

Het ontwerp is gericht op bestuursorganen. Hieronder zijn volgens artikel 1, onderdeel a, te verstaan: de regering of de minister die het rechtstreeks aangaat. Het kan op een later moment wenselijk zijn om deze landsverordening van overeenkomstige toepassing te verklaren op zelfstandige bestuursorganen, waarvoor in artikel 98 van de ontwerp-Staatsregeling de basis is gelegd. Dit zijn bestuursorganen die niet hiërarchisch ondergeschikt zijn aan een minister en geen adviescollege zijn. De bepaling is ontleend aan artikel 11 van de Arubaanse landsverordening openbaarheid van bestuur.

Artikel 17

Met het oog op evaluatie van de regeling is de verplichting opgenomen voor de Minister van Algemene Zaken om jaarlijks een verslag aan de Staten te zenden over de werking van de landsverordening.
